

Radionica I: Diskusija o upitnicima i problemima u vezi sa biosigurnošću na farmama i dobrim farmerskim praksama (Moderatori: prof. dr Slavča Hristov i dr Branislav Stanković, docent)

Loše farmske prakse (LFP) i problemi u vezi sa biosigurnošću na farmama svinja (procenite značaj u % na vašem terenu)

1. LFP u vezi sa zaštitom zdravlja svinja i primenom biosigurnosnih mera	%
1. Neobeležavanje životinja na farmi	
2. Uvođenje životinja u zapat bez prateće dokumentacije (uverenja o zdravstvenom stanju i transportno uverenje)	
3. Uvođenje životinje u zapat bez kontrole veterinarske službe	
4. Loš nadzor ili staranje o zdravstvenom statusu novonabavljenih životinja	
5. Neuredno vođenje registra stanja brojnosti životinja (ulazak u – izlazak iz farme)	
6. Nesklad između broja životinja, registra gazdinstava i centralne baze podataka	
7. Neevedentiranje podataka o leševima u cilju prikrivanja nepropisnog uklanjanja leševa	
8. Propusti u registrovanju uginuća životinja	
9. Leševi životinja se ne sakupljaju i ne uklanjaju neposredno po uginuću životinja	
10. Uvođenje novonabavljenih životinja bez veterinarskog pregleda i primene karantinskih mera	
11. Nepostojanje filter zone odnosno barijere za ulazak zaposlenih lica i posetilaca	
12. Nepostojanje ili neupotrebljavanje zaštitne odeće za posetioce	
13. Neprimenjivanje postupaka čišćenja i dezinfekcije pre i posle kontakta sa životinjama (pranje ruku, čišćenje i dezinfekcija zaštitne odeće, obuće, opreme, uređaja, transportnih sredstava pre i posle kontakta sa životinjama)	
14. Ulaz na farmi bez barijera (slobodan pristup životinjama, slobodan ulaz, ulaz bez ograničenja)	
15. Nepostojanje površina namenjenih za dezinfekciju kamiona i drugih vozila	
<ul style="list-style-type: none"> • Slobodan pristup proizvodnom prostoru farme (kupci, prodavci; veterinari, inženjeri stočarstva, nutricionisti; službena lica: lokalni savetnici, opštinski funkcioneri, lica za zaštitu životne sredine, policija, veterinarski inspektori, druga lica). 	
16. Nepostojanje svesti o potrebi zaštite susednih i povezanih područja gajenja svinja	
17. Objekti, skloništa, pašnjaci, ispusti ili slična mesta za uzgoj svinja su pristupačna divljim životinjama	
18. Nepravilna primena dezinfekcionih sredstava i deterdženata (nepridržavanje doza, istekli rokovi upotrebe, kontaminirani preparati)	
19. Programi kontrole štetočina ne postoje ili se ne primenjuju	

20.Prostori i površine za držanje i smeštaj svinja nisu svrsishodno sagrađeni, opremljeni i organizovani	
21.Upotreba nerasta za prirodno parenje i veštačko osemenjavanje pre izvršenih ispitivanja	
22.Proizvođači svinja ne angažuju veterinaru stalno ili periodično (po potrebi)	
23.Neprijavljivanje oboljevanja i uginuća koji su u većem obimu od tehnološki prihvatljivih normi	
24.Neprimenjivanje odgovarajuće procedure zbrinjavanja bolesnih životinja	
25.Odsustvo nadzora u cilju otkrivanja kliničkih znakova bolesti	
26.Neodgovarajući postupci sa bolesnim životinjama	
27.Neažuriranje evidencije po pitanju primene sredstava za lečenje bolesnih svinja i sl. na farmi	
28.Nevođenje evidencije o svim lečenjima životinja	
29.Neodvajanje bolesnih životinja ili životinja koje se leče	
30.Neprijavljivanje sumnje kod bolesti koje podležu prijavljivanju i zoonoza	
31.Držanje životinja u staji ili slanje životinja na klanje u lošem higijenskom stanju	
•	
•	
•	
•	
•	
2. LFP u vezi sa ishranom i napajanjem svinja	
1. Hrana za životinje nabavljena od proizvođača odnosno dobavljača koji nisu registrovani u skladu sa propisima	
2. Dnevna količina hrane nije izbalansirana (obrok hrane nije izbalansiran) u skladu sa potrebama životinja	
3. Odsustvo kontrole obezbeđenosti potreba svinja u vodi za napajanje	
4. Neodvajanje i neobeležavanje hrane za različite vrste i kategorije	
5. Neodvajanje i neobeležavanje hrane kojoj je dodat lek od osnovne hrane	
6. Neadekvatno održavanje i čišćenje sistema za vodosnabdevanje	
7. Korišćenje iste opreme za raspodelu osnovne hrane i hrane kojoj je dodat lek odnosno medicinskih smeša	
8. Samostalna proizvodnja smeša u koje su dodate lekovite materije bez uputstva i nadgledanja od strane veterinaru	
9. Npropisna odnosno neodgovarajuća upotreba hemijskih preparata, biocida (pesticida) na pašnjacima i usevima	
10.Korišćenje aditiva ili komponenata hrane koji nisu odobreni za ishranu svinja ili kod odobrenih bez poštovanja perioda karence	
11.Neproveravanje zdravstvene ispravnosti proizvedene hrane	

12.Loša higijena prostorija za skladištenje hrane na farmi, opreme, kontejnera i vozila	
13.Kontaminiranost plesnima hranilica, kontejnera i silosa	
14.Korišćenje plesnive hrane u ishrani	
15.Zidovi prostorija nisu od glatkog materijala, koji se lako peru i dezinfikuju, otporni na habanje i vodootporni	
16.Skladištenje hrane bez zaštite od bilo kakve vrste kontaminacije	
17.Skladištenje hrane u blizini opasnih materija (pesticidi, biocidi, boje), veterinarskih proizvoda, aditiva itd.	
18.Kontaminacija hrane stranim primesama odnosno materijama koje nisu sastavne komponente hrane	
19.Skladištenje hrane u blizini mašinske opreme	
20.Skladištenje hrane nezaštićene od štetočina i drugih životinja	
21.Korišćenje prljavog i potencijalno opasnog materijala za pakovanje i skladištenje hrane	
22.Snabdevanje hranom od strane proizvođača koji ne primenjuju HACCP i GMP programe	
23.Nedostatak dokumentacije o poreklu komponentata za hranu, hraniva ili gotove hrane za životinje	
24.Nedostatak etikete na komponentama hrane u skladištu	
25.Neposjedovanje dozvole za proizvodnju i/ili nepoznato poreklo sirovih materija za hranu, kao i nedovoljna stručnost za proizvodnju	
•	
•	
•	
•	
•	
3. LFP u vezi sa dobrobiti svinja	
1. Nedovoljna količina ili neodgovarajući kvalitet hrane i vode za zadovoljenje potreba životinja	
2. Nedostatak vode za napajanje	
3. Nepotrebno ograničenje vode za napajanje (bez veterinarskih indikacija za lečenje)	
4. Stavljanje na raspolaganju vode životinjama koja se ne kontroliše redovno ili ne održava njen kvalitet	
5. Prljava i/ili ustajala voda	
6. Neodgovarajuća ishrana u odnosu na vrstu životinja	
7. Neodgovarajuća zaštita životinja od toksičnih i/ili drugih opasnih (štetnih po zdravlje) materija	
8. Oprema i uređaji za napajanje (šolje, nipl napajalice i sl.) dugotrajno prljavi ili loše dizajnirani	
9. Površine u stajama izgrađene od improvizovanog ili recikliranog materijala, zarđalog ili sa oštrim ivicama	
10.Prostirka lošeg kvaliteta odnosno suviše vlažna, ugrudvana ili tvrda	
11.Prevelika gustina naseljenosti životinja u stajama (prenaseljenost objekata ili klizavi podovi u njima)	

12. Neodgovarajući životni uslovi kao što su: temperatura, vlažnost i svetlost u objektima	
13. Kanalizacija i ventilacija ne odgovaraju potrebama životinja	
14. Prevelika brzina strujanja vazduha zbog grešaka u izgradnji objekata ili neodgovarajuća ventilacija	
15. Loše odgajivanje životinja (nega, držanje i smeštaj) koje može uzrokovati pojavu šepavosti	
16. Neblagovremeno pružanje veterinarske pomoći obolelim životinjama	
17. Neblagovremena (zakasnela) eutanazija teško povređenih životinja	
18. Npropisno postupanje sa obolelim ili povređenim životinjama	
19. Primena neodgovarajućih postupaka i nanošenje nepotrebnog bola ili patnje životinjama	
20. Primena neprihvatljivih praksi odnosno postupaka pri prašenju i odbijanju prasadi	
21. Primena neprihvatljivih procedura eutanazije u cilju lišavanja života životinja	
22. Vršenje veterinarskih i hirurških tretmana koji nemaju dijagnostičku ili terapijsku svrhu	
23. Loše postupanje sa životinjama tokom premeštanja ili utovara u prevozna sredstva	
24. Prenaseljenost životinja u objektima	
25. Uskraćivanje socijalnog kontakta životinja: kontakt čulom vida i sluha i interaktivni kontakti	
26. Uskraćivanje materijala ili sredstava koja privlače pažnju odnosno angažuju životinje (lanci, slama i sl.)	
27. Preterano dosadno okruženje koje pospešuje pojavu kompulsivnih oblika ponašanja (stalno odnosno uporno izražavanje nepoželjnih ponašanja ili izražavanje nepoželjnih ponašanja sa ponavljanjem)	
28. O životinjama se staraju nekompetentni, neodgovarajuće obučeni i nasilni odgajivači	
•	
•	
•	
•	
•	
4. LFP u vezi sa veterinarsko - medicinskim proizvodima	
1. Zloupoteba lekova: bez poštovanja doza i perioda karence	
2. Primena neregistrovanih lekova za lečenje svinja ili nabavka iz neregistrovanih izvora	
3. Nabavka lekova i sprovođenje lečenja prema sopstvenom nahođenju	
4. Loše čuvanje medicinskih preparata ili loše vođenje inventara zaliha	
5. Hladni lanac se ne poštuje (držanje lekova koji zahtevaju nisku temperature nije obezbeđeno)	
6. Propusti u evidencijama lečenja	
7. Neprimenjivanje sanitacije (čišćenje, pranje, dezinfekcija i/ili sterilizacija) opreme i instrumenata	
8. Nproveravanje opreme koja se koristi za davanje lekova	
9. Neizveštavanje o neželjenim efektima ili sumnjama u vezi sa smanjenjima efikasnosti lekova	

10. Neracionalna primena antimikrobnih agenasa	
•	
•	
•	
•	
•	
5. LFP u vezi sa opasnim materijama, otpacima i stajnjakom	
1. Neposedovanje kontejnera ili su kontejneri za opasne supstancije postavljeni na mestima koja su dostupna životinjama i ljudima	
2. Odlaganje i čuvanje opasnih supstancija u neobeležanim odnosno neodgovarajućim kontejnerima	
3. Ambalaža sa preostalim sadržajem ili češće prazna ambalaža se baca (neprimereno i nepropisno odlaže)	
4. Držanje hrane posebno suhomesnatih proizvoda od svinjskog mesa u frižideru za čuvanje lekova	
5. Neuredne prostorije, bez uslova za skladištenje, bez kontrolisane temperature, razbacani lekovi u loše zaštićenim policama ili drugim neodgovarajućim mestima, uz prisustvo štetočina, vlažne prostorije i ekstremna temperaturna variranja u prostorijama	
6. Korišćenje proizvoda za zaštitu bilja bez poštovanja sledljivosti i za koje se ne može dokazati poreklo	
7. Nevođenje evidencije o korišćenju proizvoda za zaštitu bilja ili biocida	
8. Nabavka slame ili drugog materijala za prostirku iz nepouzdanog izvora po pitanju biosigurnosti	
9. Korišćenje boja koje mogu da dođu u kontakt sa životinjama (primena bez procene bezbednosti životinja)	
10. Neodgovarajuće sladištenje stajnjaka	
11. Neodgovarajuće sladištenje opasnog otpada	
12. Neadekvatno skladištenje animalnih sporednih proizvoda	
13. Neodgovarajuće sprečavanje oticanja otpadnih voda i padavina sa krovova farme u okolnu sredinu	
14. Neplansko i nepravilno korišćenje stajnjaka za đubrenje njiva uz širenje neprijatnog mirisa i njegovo neusklađeno korišćenje sa uslovima u mestu odnosno u skladu salokalnim propisima	
15. Promene u uzgojnim objektima i/ili dizajniranju novih staja ili objekata bez konsultovanja sa nadležnim tehničkim licem (inženjera građevine, inženjera stočarstva i inženjera poljoprivredne tehnike)	
16. Nepravilno korišćenje hemijskih materija koje mogu uzrokovati ili uzrokuju zagađenja životne sredine	
•	
•	
•	
•	
•	

6. LFP u vezi sa obukom farmera	
1. Farmeri nisu informisani i obučeni u vezi sa obavezom vođenja evidencija	
2. Nije izvršena obuka u vezi dobrih farmskih praksi kojima se smanjuje rizik za zdravlje životinja i ljudi	
3. Neodgovarajuća edukacija zaposlenih lica na farmi u vezi sa obezbeđenjem osnovnih potreba životinja	
4. Zanemarivanje obuke u vezi sa propisama iz oblasti dobrobiti životinja	
5. Zanemarivanje obuke u vezi sa dobrim planiranjem, organizacijom, upravljanjem i rukovođenjem poslovima i postupcima na farmi	
6. Zanemarivanje kontinuirane edukacije odgajivača u vezi sa dobrim farmskim praksama	
7. Zanemarivanje kontinuirane edukacije veterinaru u vezi sa dobrim farmskim praksama	
•	
•	
•	
•	
•	

Komentari

1.

2.

Ime i prezime učesnika edukacije: _____,
 licenca _____

Ustanova: _____ Mobilni
 telefon: _____